

5. Digitální dovednosti a práce se softwarem

Digitální dovednosti jsou stále častěji skloňovány především v souvislosti s rostoucí potřebou kvalifikovaných pracovníků na trhu práce. Ale ani v každodenním soukromém životě se bez znalosti práce s internetem, mobilním telefonem nebo počítačem již většina lidí neobejde.

Běžné činnosti jako je **kopírování souborů** mezi složkami nebo mezi zařízeními provádělo v roce 2023 61 % osob starších 16 let. **Instalaci softwaru** do počítače provedlo alespoň jednou za sledované 3 měsíce 25 % osob a **stahování aplikací** do telefonu či tabletu 53 % osob.

Textový editor (např. MS Word) použila ve sledovaném období více než polovina osob (56 %), 22 % použilo pouze základní funkce textového editoru a 34 % vytvářelo dokumenty slučující více prvků (např. tabulky, obrázky či grafy). **Prezentační software** (např. MS PowerPoint) využilo v daném období 20 % osob, software či aplikaci na **úpravu fotografií** 27 % a **tabulkový procesor** (např. MS Excel) 40 %. U tabulkového procesoru uvedlo 19 % respondentů, že použili pouze základní funkce tohoto programu, a 21 % použilo i pokročilejší funkce.

V roce 2023 se **programování**, ať už v práci či ve svém volném čase, věnovalo 6 % populace starší 16 let, mezi pracujícími se jednalo o 8 % a mezi studenty pak o 14 %. Mezi pracujícími se znalost programování lišila v závislosti na vykonávané práci. Věnovali se mu nejčastěji Specialisté (kategorie v klasifikaci ISCO), a to 19 % z nich, a dále Řídící pracovníci (15 %) a Techničtí a odborní pracovníci (13 %).

Při bližším pohledu na skupinu **zaměstnaných osob** lze vidět, že nejvyšší podíly osob počítačově gramotných nalezneme ve vysoce kvalifikovaných profesích. To platí jak pro používání základních dovedností, jako je kopírování složek či přenos souborů mezi zařízeními, tak pro složitější dovednosti jako je práce s tabulkovým procesorem či programování. Například mezi manažery nalezneme 95 % takových, kteří ve sledovaných 3 měsících kopírovali soubory či složky, tabulkový procesor využilo 84 % z nich a v programovacím jazyku psalo 15 %. Na druhém konci kvalifikační škály zaměstnanců se nacházejí pomocní a nekvalifikovaní zaměstnanci, z nichž kopírovalo soubory či složky 39 %, tabulkový procesor využilo 14 % a programování se věnovala necelá 2 % osob spadajících do této skupiny.

Z hlediska budoucího zapojení na trh práce jsou počítačové dovednosti vysoce poptávané také u **studentů**. Ti v České republice vyčnívají nad průměrem všech osob i nad skupinou zaměstnaných. Například kopírování souborů se věnovalo 97 % studentů (ze všech osob to bylo 61 %), textový procesor použilo 96 % studentů (průměr byl 56 %). Ještě větší rozdíl se ukázal v používání prezentačního softwaru, který ve sledovaných 3 měsících alespoň jednou použilo 68 % studentů (průměr ČR byl přitom 20 % a ze zaměstnaných 23 %). Programování se věnuje alespoň někdy 14 % studentů (průměr je 6 %).

Kromě samotné práce s digitálními technologiemi je v dnešní době zapotřebí také umět **vyhodnotit a vytrždit informace**, ke kterým se lidé díky těmto technologiím na internetu dostanou, a to především kvůli jejich velkému objemu. Informace, které mohou být méně důvěryhodné, se nacházejí především na stránkách, kde není obsah nikým řízen, tzn. především na sociálních sítích. Falešné či zavádějící informace se mohou ale vyskytnout také např. na zpravodajských serverech nebo dalších stránkách. Z osob, které používají sociální sítě nebo čtou zpravodajské servery, uvedlo 69 %, že ve sledovaných 3 měsících viděly nějaké informace, o kterých pochybovaly, že jsou pravdivé. Více než třetina (38 %) z osob, které si takových informací všimly, se snažila si je dále ověřit, a to především vyhledáváním dalších informací k tématu na internetu. Celkem 28 % z těch, kteří si informace ověřovali, sáhlo i po zdrojích mimo internet s tím, že o něco více takových bylo mezi seniory než mezi mladšími, kteří častěji volili ověření pouze z dalších online zdrojů.